

**NARADA
OBYWATELSKA**
O KOSZTACH ENERGII

Narada obywatelska o kosztach energii

13 października 2022

Komisja Nadzwyczajna ds. Klimatu

Organizator:

Partner główny:

**CENTRUM
NAUKI
KOPERNIK**

Partner:

Rada ekspertów:

ClientEarth
Prawnicy dla Ziemi

Fala Renowacji

Federacja
Konsumentów

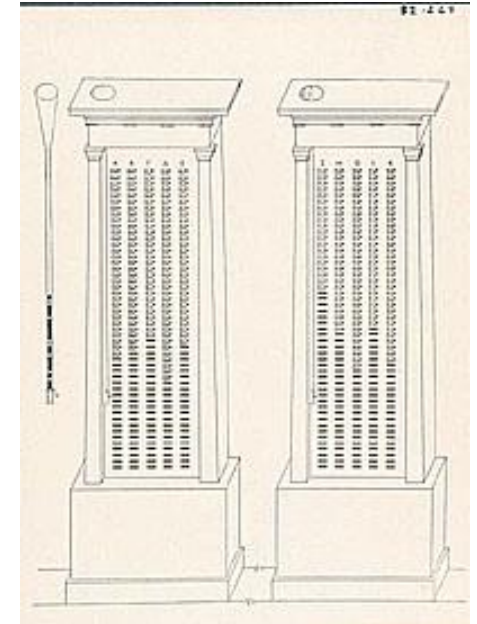

Uwagi o metodzie

O co chodzi z Naradami
Obywatelskimi i Obywatelskim
Panelem?

Kontekst

- Potrzeba poszukiwania nowych mechanizmów umożliwiających wypracowywania umów społecznych. Czas wyrzeczeń. Czas potencjalnych konfliktów. Konieczność radykalnych przewartościowań i zmian.
- Wyjście poza binarny schemat demokracja przedstawicielska i plebiscytowa. Włączenie obywateli w procesy formułowania i opiniowania ważnych rozstrzygnięć w politykach publicznych (poziom lokalny, krajowy, międzynarodowy - w tym na poziomie UE)
- Przekroczenie problemu samoselekcji w debacie (słyszemy tylko tych, którzy mają potrzebę lub interes w zabieraniu głosu – mało wiemy o milczącej większości) i polaryzacji debaty (każda kwestia wpisywana jest w schemat wróg – obcy, my-oni).
- Poszukiwanie właściwej relacji między rządzącymi– ekspertami – obywatelami (przeciw relacjom „zdeformowanym” – kosmetyka/erystyka/manipulacja/unieważnienie).
- Deliberacja, losowanie, mikro-publiczność (micro-respublica) - Innowacja czy powrót do zapomnianych tradycji (*kleroterion*).
- Jednorazowy eksperyment czy instytucja? Mechanizm zaawansowanych konsultacji czy wręcz „delegowania” decyzji? Przyszłość narzędzia w Polsce – „Kieszonkowa 3 Izba”?
- Zakres „stosowalności” narzędzia. O co warto i trzeba pytać ludzi. Na czym polegają „kompetencja suwerena”
- Czym panel dotyczący kosztów energii w Polsce różni się od analogicznych przedsięwzięć w innych krajach?
- Wyzwanie: Panel dotyczący ubóstwa energetycznego - wodowanie na bardzo wzburzonych falach

Jakub Wygnański Coraz częściej tym, co łączy różne grupy Polaków, jest nie to, czego wspólnie pragną, ale raczej to, do kogo wspólnie czują niechęć czy wręcz nienawiść. Na tym nie da się budować. Z tego nie da się wykrzesać żadnej nadziei innej niż nadzieja na rewanz, a może nawet zemstę. Nie takiej nadziei dziś w Polsce potrzeba. **INNY** Demokracja ani nie jest samodzielną oczywistością, ani nie jest bezalternatywną. Demokracja zawodzi zwłaszcza tam, gdzie brakuje demokratów. Istnieje nawet szereg przykładów na to, że demokracje – całkowicie demokratycznie – potrafią popełnić samobójstwo. Jak tego uniknąć? **POMYSŁ** Demokracje „bezwysiłkowe”, opierające się na czysto arytmetycznym zliczaniu głosów dla ustalenia większości, są nieodporne na różnego rodzaju wirusy. Konieczna jest nieco bardziej ambitna i bardziej kosztowna forma demokracji – wysiłkowa, ale bynajmniej nie heroiczna. **NA DEMOKRACJĘ** Jak to może wyglądać w praktyce? Jak odbudować Republikę? Jakub Wygnański przedstawia wnikliwe diagnozy i daje do ręki bardzo konkretne propozycje działania. Od wspólnego namysłu nad tym, co wspólne, prowadzi czytelników do wspólnej pracy nad tym, co wspólne.

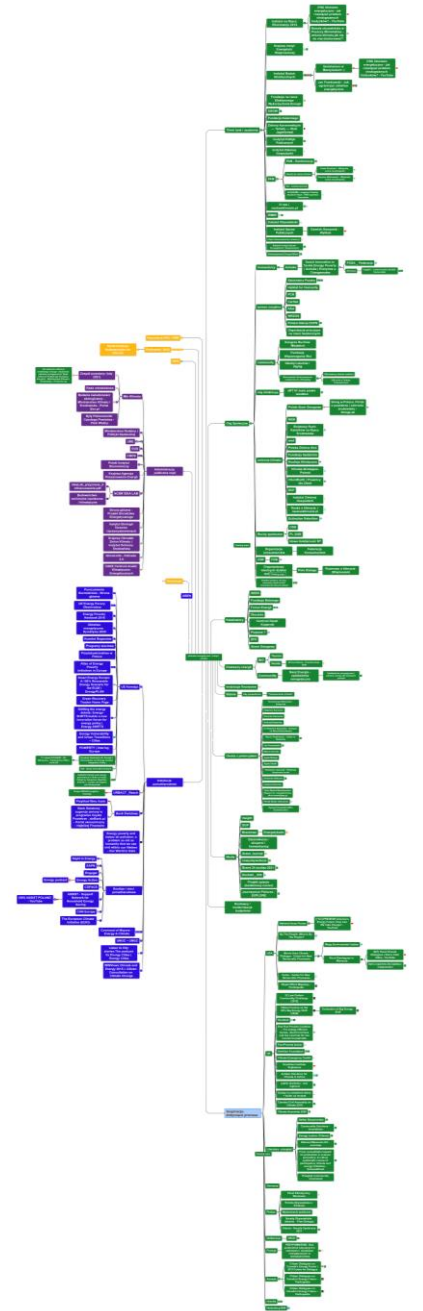
Nasze inspiracje

- ❖ **The Citizens' Assembly - Ireland** - <https://2016-2018.citizensassembly.ie/en/How-the-State-can-make-Ireland-a-leader-in-tackling-climate-change/Submissions/>
- ❖ **The Citizen Dialogues on Canada's Energy Future** - <https://canadaenergyfuture.ca/> (**5 Citizen Dialogues, pan-Canadian Dialogue (pCD)**)
- ❖ **The National Conversation on Immigration**
- ❖ <http://nationalconversation.uk/> (**60 visits to towns and cities across the UK, online survey, nationally representative survey**)
- ❖ **Assises de la transition écologique, or forums for ecological transition** - <https://transition.orleans-metropole.fr/>
- ❖ **Morris Area Climate Dialogue (Rural Dialogues)** - <https://www.cndp.us/rural-climate-dialogue-morris/>
- ❖ **National Issues Forum: America's Energy Future** - <https://www.nifi.org/en/issue-guide/americas-energy-future>
- ❖ **Inspiracje i doświadczenie „własne”**: Narada Obywatelska o Edukacji (2019) + miejskie Panele Klimatyczne (Lublin, Warszawa)

Centralny temat panelu obywatelskiego Jak przeciwdziałać problemowi ubóstwa energetycznego w Polsce?

- Koniec świata vs koniec miesiąca
- *Trylemat energetyczny* (**mieć trzy jednocześnie** – bezpieczeństwo, dostępność, nieszkodliwość).
- *Trójkąt ubóstwa energetycznego* (**uniknąć każdego z trzech**) – niska efektywność energetyczna, wysokie koszty energii, niskie dochody).

Rada ekspertów:

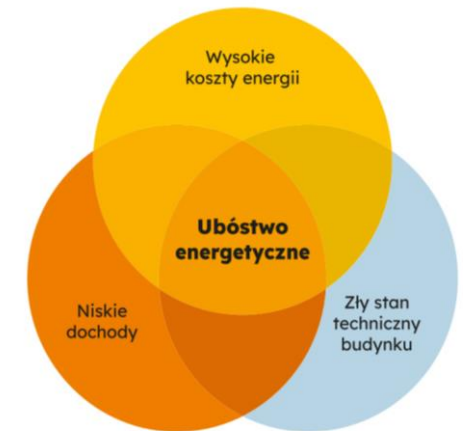
Jak wyrwać się z trójkątnej pułapki ubóstwa energetycznego ? Nad czym będziemy pracować?

Niskie dochody

- Jakie świadczenia społeczne powinny być stosowane w odpowiedzi na problem niskich dochodów oraz ubóstwa energetycznego?
- Jakie wsparcie niefinansowe powinno być udzielane osobom dotkniętym ubóstwem energetycznym?
- Jakiego rodzaju wsparcie mieszkaniowe powinno być udzielane osobom dotkniętym ubóstwem energetycznym?
- Jak innowacje społeczne mogą przyczynić się do zwiększenia dochodów?

Wysokie koszty energii

- Jak zapewnić w Polsce dostęp do bezpiecznej, czystej i taniej energii?
- Jakich zmian wymaga polski system elektroenergetyczny?
- W jaki sposób zaangażować obywateli w zarządzanie systemem energetycznym?
- W jakie źródła energii należy inwestować, a do jakich źródeł energii należy ograniczać dostęp?

Niska efektywność energetyczna budynków

- Jak modernizować budynki, by ograniczyć marnowanie energii, zmniejszyć jej koszty i nie zanieczyszczać powietrza?
- Co należy zrobić, by doradztwo energetyczne było bardziej dostępne?
- Co należy zmienić lub usprawnić w obecnych programach wsparcia termomodernizacji budynków?
- Jak wspierać najuboższych i seniorów w procesie renowacji?

Parę słów o procesie

Baza wiedzy

Narady lokalne

kwiecień - I poł. czerwca

Panel obywatelski

sierpień - listopad

Rekomendacje

grudzień

Narady lokalne

Narady lokalne - przygotowanie

10 kroków dobrej narady - zaczynamy!

Młżeństwo, dwie osoby po siedemdziesiątce, mieszkają w kamienicy w miejscowości liczącej 50-100 tys. mieszkańców w południowej Polsce

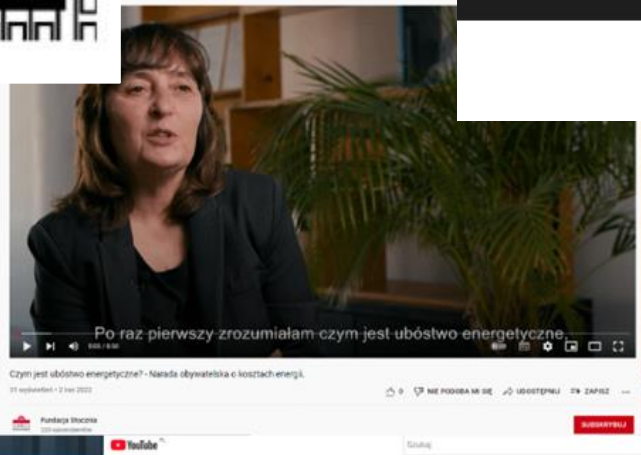
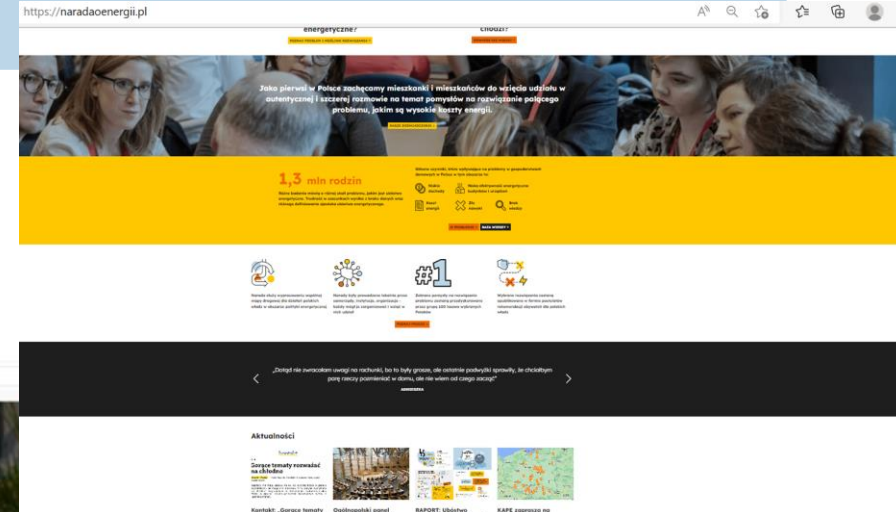
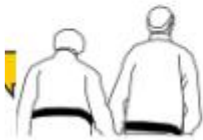
- 4 osoby na emerytalizacji
- nowebleń obszarów i zmianach mieszkaniowych
- brak pieniędzy, żeby zapłacić w rezerwie mieszkaniowej
- osiedli czy wyprzedzić prawo do własności, który włączył się do ich
- ograniczenia
- problemy są też z innymi, problemami z przemieszczaniem się
- trudności w utrzymaniu ciepła w domu, konieczność noszenia
- wągle na trawie przed, dość niskiej temperaturze w domu
- i dogotowanie domu pięcioletnim elektrycznym
- wysokie rachunki za energię
- obawiają się o swoje rachunki, zwłaszcza w miesiącach zimowych

Cia sprawić, że są w trudnej sytuacji?

Wniosek efektywności energetycznej budynku, nowe okna, drzwi, wentylacyjny wentylator, ogrzewanie do ogrzewania ciepłotłocznicy

Jakie mają problemy?

Ograniczenie możliwości finansowej, brak wiedzy na temat możliwości uzyskania, niski cenę mieszkańca do dogotowania się w sytuacji, problemy akustyczne

Narada samorządowa

Kogo zaprosić i jak przygotować diagnozę dotyczącą ubóstwa energetycznego?

Narada obywatelska o kosztach energii

Jak można się w nią włączyć i o czym będziemy rozmawiać?

Aleksandra Stępiak
Konsultant ds. efektywności energetycznej,
Członek Komisji Rewizyjnej Stowarzyszenia Fała Renowacji

Widzimy co się dzieje teraz na rynku energii.

10 kroków dobrej narady

Przewodnik dla osób organizujących i moderujących naradę lokalną o kosztach energii

Mapa narad lokalnych

W całej Polsce odbyły się lokalne Narady obywatelskie o kosztach energii

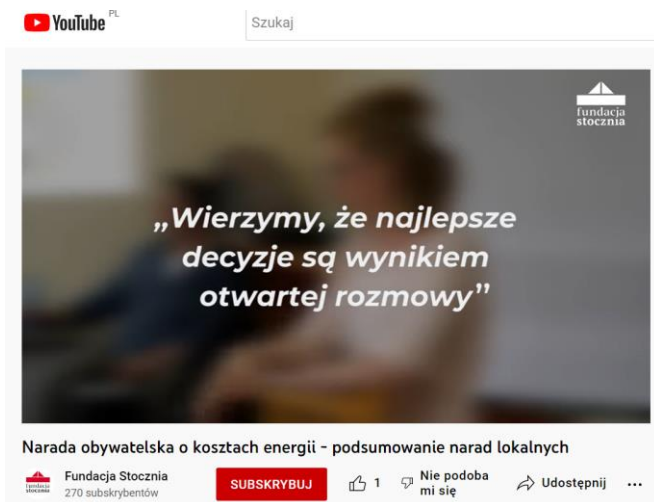
W naradach wzięło udział blisko 700 osób

Wnioski z narad pomogą w wypracowaniu wspólnej mapy drogowej dla działań władz w obszarze polityki energetycznej

Raport - narady lokalne

Podsumowanie narad lokalnych - video

YouTube PL Szukaj

fundacja stocznia

„Wierzymy, że najlepsze decyzje są wynikiem otwartej rozmowy”

Narada obywatelska o kosztach energii - podsumowanie narad lokalnych

Fundacja Stocznia
270 subskrybentów

SUBSKRYBUJ 1 Nie podoba mi się Udostępnij ...

**Narady lokalne
o kosztach
energii**
Podsumowanie

NARADA OBYWATELSKA
O KOSZTACH ENERGII

Raport → [link](#)

Narady lokalne w liczbach

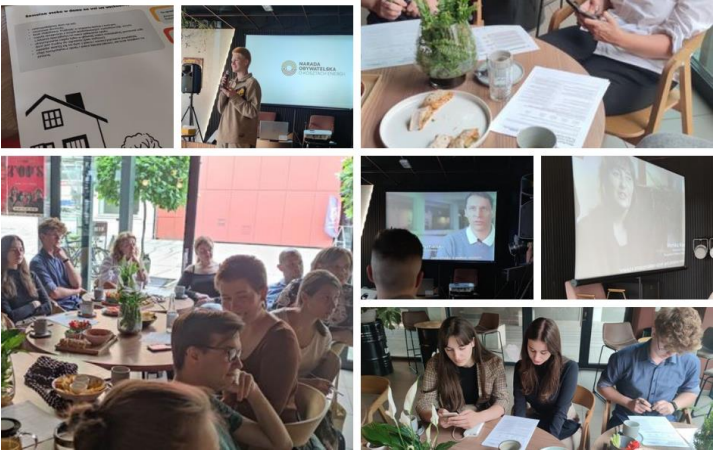

 700
uczestników i uczestniczek

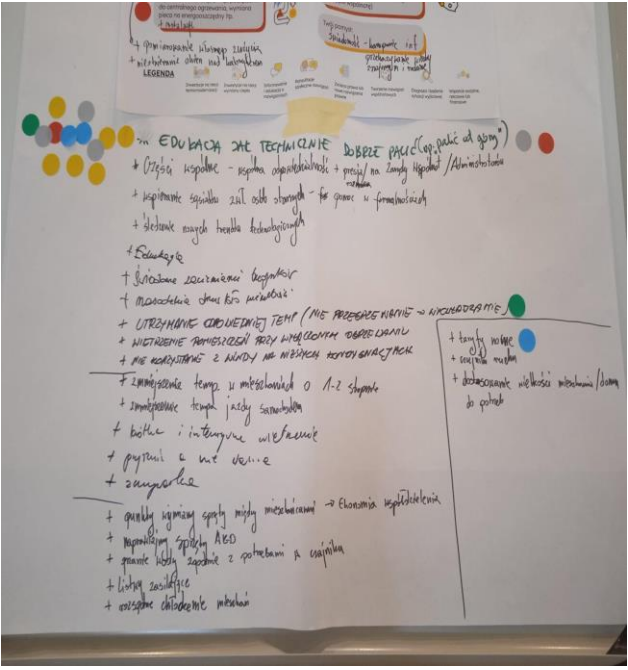
 blisko
30
zaangażowanych ekspertów i ekspertek

 150
godzin rozmów

 608
wypełnionych ankiet
552 uczestników i uczestniczek narad
oraz **56** osób nieuczestniczących
w naradach (wypełniły formularz
dostępny online)

seniorzy

mieszkańcy

eko-org decydenci samorządy

młodzi eksperci NGOs

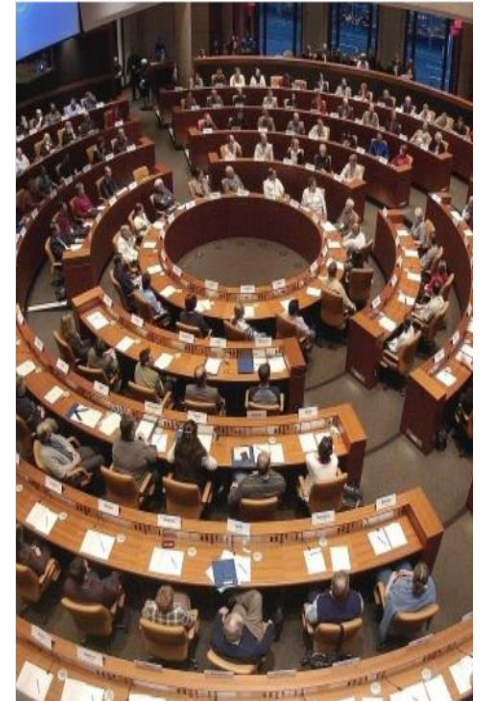
**NARADA
OBYWATELSKA**
O KOSZTACH ENERGII

Pierwszy ogólnopolski panel obywatelski o kosztach energii

Jak przeciwdziałać problemowi ubóstwa energetycznego w Polsce?

Założenia

- ❖ **110 uczestników i uczestniczek** – odzwierciadlających społeczno- demograficzną strukturę Polski
- ❖ **Rekrutacja** - losowanie metodą CATI (losowanie numerów telefonów) - zatwierdzoną i rekomendowaną przez Instytut Filozofii i Socjologii PAN
- ❖ 2 weekendy (edukacyjny oraz deliberacyjny) + dzień „werdyktu”.
- ❖ Otwarty nabór postulatów i Strony do procesu
- ❖ **6 grudnia – wstępna data oficjalnej prezentacji raportu z panelu** - prezentacja “werdyktu”.

Harmonogram ogólnopolskiego panelu obywatelskiego

Oficjalna inauguracja i część edukacyjna: 22-23 października, Warszawa

Eksperti i ekspertki omówią wtedy zagadnienia mieszczące się w tematyce Panelu. Wystąpią eksperci, naukowcy oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych, dostarczając wiedzy dotyczącej źródeł problemu, jego skali i propozycji rozwiązań. Zadanie dla panelistów i panelistek na tym etapie to uważne słuchanie, zadawanie pytań ekspertom i aktywny udział w dyskusji, również w mniejszych grupach. Dwa pierwsze dni dostarczą rozbudowaną listę rekomendacji. Ta część będzie transmitowana on-line.

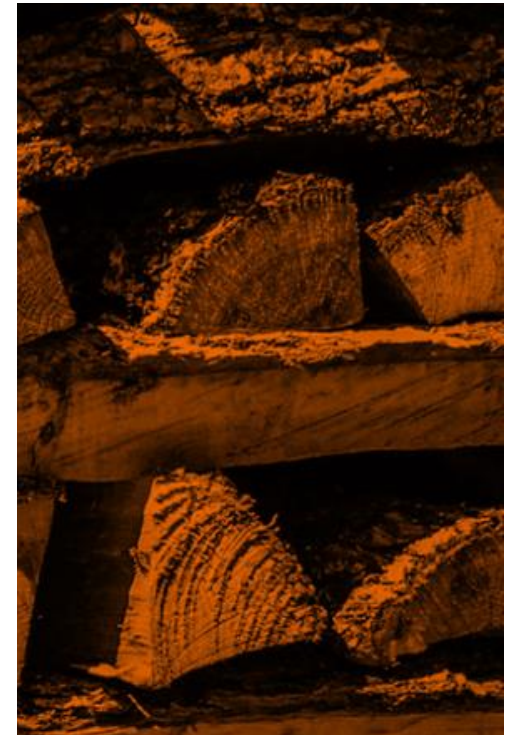
Część deliberacyjna: 5-6 listopada, Warszawa

Podczas tej części będzie dużo przestrzeni na dyskusje między sobą, aby powracać do różnych wątków, rozwijać je, próbować zrozumieć ich konsekwencje, wagę czy precyzyjność. Na tym etapie będzie można również proponować własne rozwiązania.

Wszystko po to, by ułożyć osobistą hierarchię – co zdaniem każdego i każdej z uczestników, najskuteczniej przybliży nas jako społeczeństwo do celu Panelu i zarazem będzie realistyczne do wdrożenia pod względem kosztów, czasu realizacji czy zasięgu działania.

Głosowanie: 16 listopada po południu, online

Podczas ostatniego spotkania te z osób, które należą do grupy podstawowej (lub grupy rezerwowej, jeśli trzeba będzie zastąpić kogoś z grupy głównej), będą głosować. W ten sposób, spośród wszystkich rekomendacji wybrane zostaną te, które zdaniem głosujących są najlepsze dla rozwiązania problemu ubóstwa energetycznego w Polsce. Do głosowania wykorzystamy internetowy kwestionariusz, do którego link będzie przekazany na spotkaniu. Będziemy na bieżąco zliczać głosy by pod koniec spotkania przedstawić werdykt.

Przełożenie procesu na politykę publiczną?

Praca do wykonania

- ❖ Sejm i Senat
- ❖ Partie polityczne - koalicyjne i opozycyjne
- ❖ Wysokie zainteresowanie "werdyktem" wśród polityków odpowiedzialnych za środowisko, klimat, energetykę i zero emisyjność
- ❖ Ważne organizacje pozarządowe i środowiska obywatelskie zainteresowane promocją "werdyktu"
- ❖ „Potencjalne” zainteresowanie ze strony instytucji samorządowych oraz niektórych instytucji centralnych tj. Ministerstwa Klimatu i Środowiska, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej

Istotna rola mediów

**NARADA
OBYWATELSKA**
O KOSZTACH ENERGII

Zapraszamy do śledzenia panelu:

www.naradaoenergii.pl
[Profil FB](#)

**NARADA
OBYWATELSKA**
O KOSZTACH ENERGII

Kontakt

naradaoenergii@stocznia.org.pl

Kuba Wygnański
kwygnanski@stocznia.org.pl

Maria Belina Brzozowska
mbelinabrzozowska@stocznia.org.pl, 0-451 056 148

**NARADA
OBYWATELSKA**
O KOSZTACH ENERGII

Dziękuję za uwagę!